

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра економіки та міжнародних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова вченої ради

27.03.2023

протокол № 3, п. 5

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ від 27.03.2023 № 39

**МІКРОЕКОНОМІКА /
MICROECONOMICS**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	«bachelor»
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини» /	«International Relations»
Спеціальність	292 «Міжнародні економічні відносини» /	«International Economic Relations»
Освітня програма	«Міжнародний бізнес» /	«International Business»

Розробники: Павлюк Тетяна, кандидат економічних наук, доцент

Гарант освітньої програми «Міжнародний бізнес» - Мельничук Оксана, кандидат економічних наук, доцент

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних відносин від 06.03.2023 протокол № 04;
на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права 16.03.2023 протокол № 03.

Рецензенти:

Юрчик Ірина, кандидат економічних наук.

Хаєцька Ольга, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки ВНАУ .

Редактор: Фатеева Т.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 17.04.2023 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,62.
Обл.-вид. арк. 1,27. Тираж 2. Зам. № 118.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Мета вивчення дисципліни.

Розвиток ринкових відносин та здійснення економічних реформ в національній економіці зумовлюють потребу у фахівцях, які володіють глибокими економічними знаннями щодо основних закономірностей та принципів функціонування економічних систем, базових методів пізнання, аналізу економічних явищ і процесів, мають практичні навички дослідження та прогнозування поведінки суб'єктів економічних відносин.

Метою вивчення дисципліни «Мікроекономіка» є формування у майбутніх фахівців методологічної бази мікроекономічного аналізу поведінки суб'єктів ринку.

Результати вивчення навчальної дисципліни її місце в освітньому процесі.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Мікроекономіка» для освітньої програми «Міжнародний бізнес» є формування комплексу компетентностей:

- інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

- загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- спеціальні (фахові) компетентності:

СК 2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

СК 3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

СК 4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

СК 8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК 11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

- **Програмні результати навчання** здобувачів з навчальної дисципліни «Мікроекономіка» полягають:

РН 4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

РН 7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН 8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних /дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

РН 9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

РН 10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

РН 11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

РН 12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

РН 15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

РН 16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

РН 18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

РН 23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

РН 24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

РН 25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, базується на вивченні таких дисциплін, як «Просторова економіка», «Теорія міжнародних відносин» та передуює вивченню економічних дисциплін професійного спрямування..

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Здобувачі вищої освіти, які повністю виконали програму дисципліни та набрали достатню кількість балів, отримують підсумкову оцінку без опитування чи виконання екзаменаційного завдання (згідно з Положенням Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти №12 від 07.02.2022).

У разі якщо здобувач вищої освіти бажає поліпшити свою оцінку, або не набрав 75 балів, він складає екзамен з усієї програми навчальної дисципліни у вигляді письмового опитування знань згідно завдань встановленого зразка.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Здобувач вищої освіти, який не погоджується оцінкою, отриманою під час підсумкового (семестрового) контролю, має право звернутися із проханням переглянути оцінку, одержану на екзамені (згідно Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів №32 від 07.02.2022).

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	з них			
		лекції	практичні	СРС	
Тема 1. Вступ до мікроекономіки. Предмет та метод.	12	2	4	6	УО, ІЗ
Тема 2. Корисність економічного блага. Економічний вибір.	12	2	4	6	КТ, УО, ІЗ
Тема 3. Аналіз поведінки споживача.	10	2	2	6	КТ, УО, Р
Тема 4. Попит та пропозиція.	12	2	4	6	КТ, УО, ІЗ
Тема 5. Теорія еластичності.	12	2	4	6	КТ, УО, Р
Тема 6. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель підприємства.	12	2	4	6	КТ, УО, ІЗ, Р
Тема 7. Витрати виробництва.	10	2	2	6	КТ, УО, ІЗ, Р
Тема 8. Ринок досконалої конкуренції.	14	4	4	6	КТ, УО, ІЗ, Р
Тема 9. Монопольний ринок.	10	2	2	6	КТ, ПО, ІЗ, Р
Тема 10. Ринок монополістичної конкуренції.	12	2	4	6	КТ, ПО, Р
Тема 11. Олігополістична структура ринку	10	2	2	6	КТ, ПО, ІЗ
Тема 12. Утворення похідного попиту.	12	2	4	6	КТ, УО, Р
Тема 13. Ринок праці.	10	2	2	6	КТ, ПО, ІЗ
Тема 14. Ринок капіталу.	12	2	4	6	КТ, ПО, Р
Тема 15. Економічна ефективність та добробут.	10	2	2	6	КТ, ПО, ІЗ
Тема 16. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та громадські блага.	10	2	4	4	КТ, ПО, РЗ
Разом	180/6	34	52	94	
Підсумковий контроль – екзамен					

Умовні позначення:

УО – усне опитування;

ІЗ – індивідуальне завдання;

ПО – письмове опитування;

КТ – комп'ютерне тестування;

Р – реферат;

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни.

Тема 1. Вступ до мікроекономіки. Предмет і метод

Мікроекономіка як складова економічної теорії. Проблема обмеженості ресурсів та необхідність вибору. Крива виробничих можливостей. Альтернативна вартість економічного блага. Координація вибору: стихійний порядок та ієрархія.

Предмет, концептуальні основи та методологія мікроекономіки. Предмет дисципліни. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. Індивід. Домашнє господарство. Фірма. Держава.

Загальноекономічні та специфічні методи мікроекономіки. Метод порівняльного аналізу; граничний аналіз; позитивний та нормативний аналіз. Мікроекономічний інструментарій: графіки, лінійні та нелінійні залежності, математичне моделювання.

Мета, завдання і зміст дисципліни. Мета та завдання мікроекономіки. Застосування та межі мікроекономічної теорії.

Тема 2. Корисність економічного блага. Економічний вибір

Корисність і уподобання в економічній теорії. Економічні блага. Економічні потреби. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності.

Закон спадної граничної корисності економічного блага. Процес споживання та динаміка зміни сукупної та граничної корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага.

Уподобання споживача. Побудова кривих байдужості. Карта кривих байдужості. Властивості кривих байдужості. Окремі випадки кривих байдужості. Поняття взаємозамінних благ, взаємодоповнюючих благ, нейтральних благ, благ з від'ємною корисністю. Види поверхонь байдужості для перерахованих вище благ (пара взаємозамінних благ, пара взаємодоповнюючих благ, пара «нейтральне благо – благо з додатною корисністю»). Гранична норма заміщення.

Бюджетне обмеження споживача. Модель можливого. Поняття нахилу бюджетної лінії. Вплив зміни доходу споживача, системи оподаткування, субсидій, квот тощо на положення бюджетної лінії. Зміна цін та її вплив на бюджет споживача.

Рівновага споживача: графічна, алгебраїчна та економічна інтерпретації. Вибір оптимального споживчого кошика. Методи знаходження точки рівноваги.

Тема 3. Аналіз поведінки споживача

Реакція споживача на зміну доходу. Крива «дохід-споживання». Функція попиту від доходу: крива Енгеля. Поняття нормальних благ та благ нижчої споживчої цінності. Функції Торнквіста.

Реакція споживача на зміну цін товарів. Крива «ціна-споживання». Крива індивідуального попиту. Поняття звичайних благ та благ Гіффена.

Ефект заміни та ефект доходу. Взаємодія ефектів заміни та доходу.

Прийняття рішень в ситуаціях з ризиком. Невизначеність та економічний ризик. Умови схильності та несхильності споживача до ризику. Ризик та ефективність економічних рішень.

Тема 4. Попит та пропозиція

Попит та закон попиту. Ринковий попит як сума індивідуальних попитів (означення, побудова графіків). Закон попиту, функція попиту, крива попиту. Зміна попиту та зміна обсягу попиту, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз).

Пропозиція та закон пропозиції. Функція пропозиції, крива пропозиції. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз).

Взаємодія попиту та пропозиції. Поняття рівноваги, надлишку, дефіциту. Ринкова ціна та ціна рівноваги, обсяг рівноваги. Механізм встановлення ринкової рівноваги (павутиноподібна модель). Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу, взаємодія змін попиту та пропозиції. Поняття надлишку споживача та надлишку виробника.

Практичне застосування аналізу рівноваги: встановлення мінімуму заробітної плати, стелі цін, податки, квоти та тарифи, державний та приватний сектор. Нецінове нормування дефіциту. Акцизні податки та максимізація акцизного збору.

Тема 5. Теорія еластичності

Поняття «еластичності» для загального випадку. Концепція еластичності взаємозв'язаних показників.

Еластичність попиту. Основні властивості еластичності. Оцінка еластичності зростаючої та спадної функції. Еластичність ступеневої функції. Дуговий метод розрахунку еластичності.

Еластичність попиту за чинниками впливу: еластичність попиту за власною ціною блага, еластичність попиту за ціною взаємодоповнюючого блага та за ціною взаємозамінного блага (перехресна еластичність), еластичність попиту за доходом. Зв'язок між еластичністю попиту за власною ціною блага та доходом виробника.

Еластичність пропозиції. Фактори впливу на еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції за власною ціною блага, еластичність пропозиції за цінами факторів виробництва.

Тема 6. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель підприємства

Фірма як суб'єкт ринку та виробнича ринкова система. Фактори виробництва та їх класифікація. Мотивація поведінки фірми. Економічні періоди функціонування фірми та множина можливих комбінацій ресурсів. Миттєвий, короткотерміновий та довготерміновий періоди функціонування фірми.

Поняття та параметри виробничої функції. Виробнича функція як економічна модель технології, способи побудови виробничої функції (табличний, алгебраїчний, графічний). Основні властивості виробничих функцій.

Сукупний, середній та граничний продукт у короткотерміновому періоді: означення, графічний аналіз взаємного розміщення кривих. Закон спадної продуктивності факторів виробництва.

Двофакторна виробнича функція. Ізокванта та її властивості. Карта ізоквант. Гранична норма технічного заміщення. Границі заміщення факторів.

Зміна технології, зміна масштабу виробництва у довготерміновому періоді. Постійна, спадна та зростаюча віддача від масштабу виробництва.

Тема 7. Витрати виробництва

Поняття і види витрат. Економічний та бухгалтерський підходи до визначення витрат. Альтернативні витрати. Явні та неявні; внутрішні та зовнішні витрати. «Нормальний прибуток» як елемент витрат. Економічний та бухгалтерський прибуток.

Витрати виробництва у короткотерміновому періоді. Постійні, змінні, сукупні, середні та граничні витрати. Означення, графічний аналіз особливостей взаємного розташування та закономірностей зміни кожного з видів витрат, точки мінімуму та їх взаємне розташування. Закон зростаючих граничних витрат.

Витрати виробництва в довготерміновому періоді. Криві довготермінових витрат та їх види. Поняття ізокошти: означення, побудова, властивості. Карта ізокошт.

Рівновага виробника: вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна та економічна інтерпретації.

Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства.

Тема 8. Ринок досконалої конкуренції

Поняття ринкової структури. Види ринкових структур та їх ознаки.

Характерні риси ринку досконалої конкуренції. Досконало конкурентна фірма та умови її функціонування. Ринковий попит та крива попиту на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції.

Сукупний, середній та граничний дохід фірми, їх графічне відображення. Граничний дохід та його співвідношення з лінією попиту на продукцію фірми.

Конкурентна стратегія фірми у короткотерміновому періоді. Максимізація прибутку. Дослідження умов прибутковості та збитковості фірми: графічний аналіз впливу ринкової ціни на взаємне розміщення кривих сукупних витрат, сукупного доходу та прибутку фірми – досконалого конкурента. Ринкова ціна та умови: прибутковості, беззбитковості, збитковості, повного згортання виробництва фірми (графічно). Пропозиція фірми та ринкова пропозиція.

Конкурентна стратегія фірми у довготерміновому періоді.

Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Тема 9. Монопольний ринок

Модель чистої монополії та її характеристика. Поняття та ознаки. Природні, економічні, адміністративні та правові бар'єри монопольного ринку. Різновиди монополій: відкриті, закриті, природні. Монопсонія.

Монопольний ринок у короткотерміновому та довготерміновому періодах. Визначення монополістом ціни та обсягу виробництва (графічна, та алгебраїчна інтерпретація). Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Пропозиція фірми монополіста та особливості її формування. Цінова дискримінація. Рівновага фірми-монополіста у довготерміновому періоді.

Економічні наслідки та соціальна ціна монополії. Порівняльний аналіз досконалої конкуренції та монополії. Державне регулювання монопольної діяльності, антимонопольна політика.

Тема 10. Ринок монополістичної конкуренції

Сутність та основні риси ринку монополістичної конкуренції: ознаки та умови функціонування.

Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Максимізація прибутку. Цінова політика фірми. Короткотермінова та довготермінова рівновага фірми (графічна інтерпретація).

Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції. Поглиблення диференціації продукту: позитивні та негативні наслідки. Вплив рекламної діяльності на обсяги виробництва та витрати. Економічна доцільність реклами.

Суспільна ціна монополістичної конкуренції, порівняльний аналіз з ринком досконалої конкуренції та монопольним ринком.

Тема 11. Олігополістична структура ринку

Олігополія, її сутність та основні ознаки. Показники концентрації ринку. Основні причини існування олігополії. Різноманітність олігополістичних структур, загальна взаємозалежність і складність аналізу поведінки підприємства на ринку. Дуополія: моделі Курно та Бертрана.

Олігополістичне ціноутворення. Моделі олігополістичного ціноутворення: цінова війна та її наслідки; картель та легальні угоди; таємні та мовчазні змови (лідерство у цінах). Модель ламаної кривої попиту. Ціноутворення за принципом: «витрати плюс ...». Основний зміст нецінової конкуренції.

Олігополія та економічна ефективність. Науково-технічний прогрес за умов олігополії. Економічні наслідки олігополії. Державне регулювання олігополії.

Тема 12. Похідний попит

Похідний попит. Взаємозв'язок ринку продукту та ринків факторів виробництва. Попит на продукт та попит на фактори виробництва. Вплив різновиду структури ринку продукту на похідний попит.

Похідний попит за досконалої конкуренції на ринку продукту та на ринку факторів виробництва. Цінова еластичність попиту на ресурс виробництва.

Похідний попит та принцип оплати факторів. Порівняння граничного доходу та граничних витрат товаровиробника при споживанні одного фактора виробництва.

Тема 13. Ринок праці

Праця як фактор виробництва, її мобільність. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Обґрунтування рішення про найм. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю.

Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку. Обґрунтування вибору робітника щодо праці та відпочинку: інструментарій ординалістської теорії корисності. Особливості ринкової пропозиції праці. Рівновага на ринку праці.

Еластичність пропозиції праці для галузей з різною динамікою витрат на виробництво.

Контроль профспілок над пропозицією робочої сили та рівнем заробітної плати. Двостороння монополія і визначення реального рівня заробітної плати

Тема 14. Ринок капіталу

Капітал як фактор виробництва. Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу.

Попит та пропозиція капіталу. Поняття вибору у часі. Споживання та інвестиції. Уподобання у часі. Побудова бюджетного обмеження для випадку вибору обсягів споживання між теперішніми та майбутніми періодами. Оптимальний вибір.

Попит та пропозиція капіталу. Вступ до аналізу інвестиційних рішень. Поняття дисконтованої величини. Види процентних ставок. Реальна та номінальна процентні ставки. Рівень дохідності, прибуток на капітал. Поняття теперішньої та майбутньої вартості у прийнятті інвестиційних рішень.

Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Ринок землі. Особливості землі як фактору виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

Тема 15. Економічна ефективність та добробут

Аналіз ринкової рівноваги. Часткова та загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку. Закон Вальраса.

Рівновага в економіці обміну. Поняття загальної рівноваги за Парето.

Ефективність та економіка добробуту. Парето-ефективний стан економіки. Теореми суспільного добробуту. Критерії оцінки добробуту: утилітаристський критерій, критерій Роулза, критерій Хікса. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту: ефективність та справедливість.

Тема 16. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та громадські блага

Зовнішні ефекти, їх економічний зміст. Поняття про зовнішні ефекти. Позитивні зовнішні ефекти, їх сутність, вплив на обсяг та ціну рівноваги; заходи щодо корегування (графічна інтерпретація). Негативні зовнішні ефекти, їх сутність, вплив на обсяг та ціну рівноваги; заходи щодо керування (графічна інтерпретація). Суспільні та приватні витрати (вигоди). Корируючі податки та субсидії. Теорема Коуза.

Громадські блага і громадський вибір. Поняття громадських благ. Приватні та громадські блага. Попит на громадські блага і ефективний їх обсяг. Особливості формування попиту, пропозиції та ціни рівноваги. Забезпечення громадськими благами: можливість ринку і держави.

Економічна роль держави у ринковій економіці. Необхідність та причини втручання держави в економічні процеси за ринкових умов. Теорія суспільного вибору: способи прийняття рішень та проблема ефективності.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час, год.
<p>Знати: сутність і мету мікроекономічного аналізу, його концептуальні основи; місце мікроекономіки у загальній теоретичній економіці, роль цієї галузі знань у формуванні методологічної, термінологічної та інструментальної бази прикладної економіки.</p> <p>Вміти: визначити основні проблеми мікроекономіки та основні методи дослідження, якими користується мікроекономіка.</p>	<p>Тема 1. Вступ до мікроекономіки. Предмет та метод. Лекція № 1. План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мікроекономіка як складова частина економічної теорії. 2. Предмет, концептуальні основи та методологія мікроекономіки. 3. Загальноекономічні та специфічні методи мікроекономіки. 4. Сфери застосування мікроекономічної теорії. <p>Рекомендовані джерела Основні: 1-8. Додаткові: 9-16. Інтернет-ресурси: 19-23.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Координація вибору: стихійний порядок та ієрархія. 2. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. 3. Споживач. Фірма. Держава. 4. Концепція «людини економічної». 5. Поняття «ефекту Робін Гуда». 	6
	<p>Практичне заняття № 1. Завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема обмеженості ресурсів та необхідність вибору. Крива виробничих можливостей. 2. Альтернативна вартість економічного блага. 3. Принцип раціональної поведінки особи. Поняття економічної ефективності. 	2
	<p>Практичне заняття № 2. Завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мікроекономічний інструментарій: графіки, лінійні та нелінійні залежності, математичне моделювання. 2. Методи порівняльного та граничного аналізу. 3. Позитивний та нормативний аналіз. 	2

<p>Знати: сутність теорії поведінки споживача, механізм витррачання споживачами своїх доходів з метою досягнення якнайкращого задоволення своїх потреб в умовах обмежених бюджетних можливостей.</p> <p>Вміти: обчислювати показники сукупної та граничної корисності, графічно інтерпретувати їх динаміку; моделювати раціональний вибір споживача з позицій кардиналістського та ординалістського підходів, обчислювати граничну норму заміщення, виконувати графічну побудову кривих байдужості та бюджетної лінії.</p>	<p>Тема 2: Корисність економічного блага. Економічний вибір.</p> <p>Лекція № 2. План лекції: 1. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага. 2. Модель бажаного або карта кривих байдужості. Криві байдужості та їх властивості. Гранична норма заміни. 3. Модель можливого або бюджетне обмеження споживача. 4. Рівновага споживача: економічна, алгебраїчна та графічна інтерпретації. Рекомендовані джерела Основні: 1-8. Додаткові: 9, 11,16 Інтернет-ресурси: 19-23.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: 1. Закони Госена. 2. Ординальна (порядкова) та кардинальна (кількісна) концепції корисності. 3. Рівняння рівноваги споживача: ординалістський та кардиналістський підходи.</p>	6
	<p>Практичне заняття № 3 Завдання до заняття 1. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності. 2. Закон спадної граничної корисності економічного блага. 3. Криві байдужості та їх властивості. Карта кривих байдужості. 4. Гранична норма заміщення.</p>	2
	<p>Практичне заняття № 4 Завдання до заняття 1. Окремі випадки кривих байдужості: для взаємозамінних благ, взаємодоповнюючих благ, нейтральних благ, благ з від'ємною корисністю. 2. Бюджетне обмеження споживача. 3. Рівновага споживача: економічна, алгебраїчна та графічна інтерпретація.</p>	2

<p>Знати: алгоритм проведення всебічного аналізу впливу зміни доходу та цін на вибір споживача.</p> <p>Вміти: виконувати графічну побудову ліній “доход-споживання”, “ціна-споживання”, кривої Енгеля, кривої індивідуального попиту, вміти графічно виділити ефект доходу та ефект заміщення за умови зміни економічних умов.</p>	<p align="center">Тема 3: Аналіз поведінки споживача.</p> <p>Лекція №3. План лекції: 1. Реакція споживача на зміну доходу. Крива «дохід-споживання» для нормальних, нейтральних товарів та товарів нижчої споживчої цінності. Криві Енгеля. Функції Торнквіста. 2. Реакція споживача на зміну цін товарів. Крива «ціна-споживання». Крива індивідуального попиту. 3. Ефект заміни та ефект доходу, їх взаємодія. Поняття звичайних благ та благ Гіффена. Рекомендовані джерела Основні: 1-7 Додаткові: 10-13. Інтернет-ресурси: 19-23.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: 1. Розширене бюджетне обмеження як основа побудови функції індивідуального попиту в ординалістській теорії корисності. 2. Зміна цін і добробут споживача. 3. Прийняття рішень в ситуаціях з ризиком.</p>	6
	<p>Практичне заняття № 5. Завдання до заняття 1. Крива «дохід-споживання» для різних типів благ. Криві Енгеля. Поняття нормальних благ та благ нижчої споживчої цінності. 2. Крива «ціна-споживання». Побудова кривої індивідуального попиту споживача. 3. Парадокси закону попиту.</p>	2
<p>Знати: механізм попиту та пропозиції на конкурентному ринку, механізм формування ринкової рівноваги, особливості впливу цінових та нецінових детермінант на попит та пропозицію.</p> <p>Вміти: виконувати графічну побудову лінії попиту та</p>	<p align="center">Тема 4: Попит та пропозиція.</p> <p>Лекція №4. План лекції: 1. Попит та пропозиція, їх взаємодія. 2. Механізм встановлення ринкової рівноваги (павутиноподібна модель). 3. Поняття надлишку споживача та надлишку виробника. Рекомендовані джерела Основні: 1-8. Додаткові: 12-16. Інтернет-ресурси: 19-23.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: 1. Практичне застосування аналізу рівноваги. 2. Регулювання цін та дефіцит. 3. Максимізація акцизного збору.</p>	6

<p>пропозиції, ілюструвати зміну обсягів попиту та пропозиції, а також зміну попиту чи пропозиції; аналізувати вплив зміни попиту та пропозиції на стан рівноваги, практично застосовувати аналіз рівноваги до проблем, пов'язаних з державним втручанням у дію ринкового механізму.</p>	<p>Практичне заняття № 6. Завдання до заняття 1. Попит та закон попиту. Функція попиту, крива попиту. Зміна попиту та зміна обсягу попиту, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз). 2. Пропозиція та закон пропозиції. Функція пропозиції, крива пропозиції. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз).</p> <p>Практичне заняття № 7. Завдання до заняття 1. Взаємодія попиту та пропозиції. Поняття рівноваги, надлишку, дефіциту. Ціна рівноваги та обсяг рівноваги. 2. Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу, взаємодія попиту та пропозиції.</p>	<p>2</p> <p>2</p>
<p>Знати: зміст еластичності взаємопов'язаних показників, застосування концепції еластичності на практиці. Вміти: виконувати графічну побудову лінії попиту та пропозиції з урахуванням коефіцієнта еластичності, розраховувати коефіцієнт еластичності для різних типів благ.</p>	<p>Тема 5: Теорія еластичності.</p> <p>Лекція №5. План лекції: 1. Еластичність попиту за власною ціною блага, доходом виробника та ціною іншого блага (перехресна еластичність) 2. Еластичність пропозиції за власною ціною блага, за цінами факторів виробництва. Рекомендовані джерела Основні: 1-8. Додаткові: 10-15. Інтернет-ресурси: 19-23.</p> <p>Самостійна робота студентів: 1. Практичне застосування концепції перехресної еластичності попиту в обґрунтуванні цінової політики.</p> <p>Практичне заняття №8. Завдання до заняття 1. Концепція еластичності взаємопов'язаних показників. 2. Еластичність попиту за власною ціною блага. 3. Еластичність попиту за доходом виробника.</p> <p>Практичне заняття №9. Завдання до заняття 1. Еластичність попиту ціною іншого блага (перехресна еластичність). 2. Еластичність пропозиції за факторами впливу.</p>	<p>2</p> <p>6</p> <p>2</p> <p>2</p>

<p>Знати: роль і місце підприємства (фірми) у життєдіяльності сучасного суспільства, мати чіткі уявлення про нього як про ринково-виробничу систему; осмислити взаємозв'язок найважливіших параметрів підприємства як мікроекономічної моделі.</p> <p>Вміти: за допомогою карти ізокост та карти ізоквант здійснити вибір комбінації виробничих факторів за критерієм мінімізації витрат чи максимізації випуску, межі розширення виробництва у короткостроковому періоді та оптимальний шлях його розвитку в довгостроковому періоді.</p>	<p align="center">Тема 6: Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель підприємства.</p> <p>Лекція №6. План лекції: 1. Підприємство як суб'єкт ринку. Економічні періоди функціонування фірми. 2. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція як економічна модель технології. Властивості виробничої функції. 3. Сукупний, середній та граничний продукт у короткостроковому періоді. Закон спадної продуктивності факторів виробництва. 4. Зміна технології, зміна масштабу виробництва у довготривалому періоді. Постійна, спадна та зростаюча віддача від масштабу виробництва.</p> <p>Рекомендовані джерела Основні: 1-8. Додаткові: 11-16. Інтернет-ресурси: 19-23.</p>	<p align="center">2</p>
	<p>Самостійна робота студентів: 1. Зміна технології, зміна масштабу у довготривалому періоді. Постійна, спадна та зростаюча віддача від масштабу. 2. Концепція X - ефективності.</p>	<p align="center">6</p>
	<p>Практичне заняття №10. Завдання до заняття 1. Виробнича функція та її властивості: основні положення теорії виробництва. 2. Сукупний, середній і граничний продукти. Стадії виробництва в короткостроковому періоді.</p>	<p align="center">2</p>
	<p>Практичне заняття №11. Завдання до заняття 1. Ізокванта. Карта ізоквант. 2. Гранична норма технологічної заміни. 3. Постійна, спадна та зростаюча віддача від масштабу виробництва.</p>	<p align="center">2</p>

<p>Знати: взаємозв'язки функції виробництва та функції витрат у короткостроковому та довгостроковому періодах, принцип зростання граничних витрат (зниження дохідності) та його прояв у коротко- та довгостроковому періодах.</p> <p>Вміти: обчислювати витрати виробництва та виконувати економічні обґрунтування вибору мінімально ефективного розміру підприємства та оптимальної потужності діючого підприємства.</p>	<p align="center">Тема 7. Витрати виробництва.</p> <p>Лекція №7. План лекції: 1. Поняття і види витрат виробництва. Економічний та бухгалтерський підходи до визначення витрат. «Нормальний прибуток» як елемент витрат. 2. Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Закон зростаючих граничних витрат. 3. Витрати виробництва в довгостроковому періоді. Поняття ізокошти. Карта ізокошт. 4. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна та економічна інтерпретації. Рекомендовані джерела Основні: 1-8. Додаткові: 12,14,16. Інтернет-ресурси: 19-23.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: 1. Траєкторія розвитку виробничої діяльності фірми. 2. Концепція мінімально-ефективного розміру підприємства.</p>	6
	<p>Практичне заняття №12. Завдання до заняття 1. Поняття витрат та їх види. 2. Характер зміни витрат виробництва в короткотривалому та довготривалому періодах. 3. Розрахунки витрат підприємства. 4. Карта ізокошт та карта ізоквант. Вибір на їх основі комбінації факторів виробництва, що мінімізує витрати виробника на виготовлення заданого обсягу продукції; максимізує обсяг виробництва за заданого обсягу витрат. 5. Рівновага виробника.</p>	2

<p>Знати: цілі підприємства у короткостроковому періоді; універсальні правила поведінки підприємства (вибір оптимальних обсягів виробництва) за умов зміни ринкової ситуації; механізм встановлення рівноваги підприємства та галузі за виникнення економічних прибутків або збитків.</p> <p>Вміти: визначати обсяги випуску продукції, що максимізують прибуток чи мінімізують збитки або забезпечують беззбиткову роботу; обчислювати сукупний прибуток і прибуток на одиницю продукції, рівноважні ціни, величину пропозиції конкурентного підприємства; обґрунтовувати лінію поведінки підприємства за умов динамічності кон'юнктури ринку.</p>	<p align="center">ТЕМА 8. Ринок досконалої конкуренції.</p> <p>Лекція № 8. План лекції: 1. Поняття ринкової структури. Види ринкових структур та їх ознаки. 2. Характерні риси ринку досконалої конкуренції.. 3. Сукупний, середній та граничний доходи фірми, їх графічне відображення.</p>	2
	<p>Лекція № 9. План лекції: 1. Конкурентна стратегія фірми у короткостроковому періоді. Дослідження умов прибутковості та збитковості фірми. 2. Пропозиція фірми і галузі. 3. Конкурентна стратегія фірми у довгостроковому періоді. Умови довгострокової рівноваги.</p> <p>Рекомендовані джерела Основні: 1-9. Додаткові: 10-19. Інтернет-ресурси: 19-23.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: 1. Обґрунтування рішень щодо розширення та згортання виробництва. 2. Економічна поведінка підприємств в сучасних умовах.</p>	6
	<p>Практичне заняття № 13. Завдання до заняття 1. Характерні риси ринку досконалої конкуренції. 2. Рівновага фірми у короткостроковому періоді. Умови максимізації прибутку конкурентною фірмою.</p>	2
	<p>Практичне заняття № 14. Завдання до заняття 1. Пропозиція фірми та галузі у довгостроковому періоді. 2. Аналіз ефективності ринку досконалої конкуренції.</p>	2

<p><u>Знати:</u> сутність теоретичної моделі чистої монополії, меодуку аналіз впливу на поведінку монополіста цінової еластичності попиту, особливостей формування пропозиції монополіста, способів досягнення та отримання ринкової влади монополіста у довгостроковому періоді.</p>	<p style="text-align: center;">Тема 9. Монопольний ринок.</p> <p>Лекція №10. План лекції: 1. Модель чистої монополії та її характеристика. Природні, економічні, адміністративні та правові бар'єри монополюного ринку. 2. Різновиди монополій: відкриті, закриті, природні. Монопсонія. 3. Монопольний ринок у короткостроковому періоді. Визначення ціни та обсягу виробництва (графічна, та алгебраїчна інтерпретація). Пропозиція фірми монополіста та особливості її формування. Поняття цінової дискримінації. 3. Рівновага фірми-монополіста у довгостроковому періоді. Рекомендовані джерела Основні: 1-7. Додаткові: 13-18. Інтернет-ресурси: 19-23.</p>	<p style="text-align: center;">2</p>
<p><u>Вміти:</u> діагностувати монополюну владу, визначати оптимальне для монополіста співвідношення ціни та обсягів випуску продукції; здійснювати техніко-економічні розрахунки, пов'язані із визначенням точки рівноваги фірми, точки безбитковості, точки закриття.</p>	<p>Самостійна робота студентів: 1. Державне регулювання монополюної діяльності. 2. Адміністративна монополія в неринковому середовищі, її наслідки.</p>	<p style="text-align: center;">6</p>
	<p>Практичне заняття №15. Завдання до заняття 1. Поняття та ознаки чистої монополії. 2. Максимізація прибутку монополюною фірмою у коротко- та довгостроковому періодах 3. Поняття та умови здійснення цінової дискримінації. 4. Поняття та ознаки монополюної влади. 5. Економічні наслідки та соціальна ціна монополії. Порівняльний аналіз досконалої конкуренції та монополії.</p>	<p style="text-align: center;">2</p>

<p><u>Знати:</u> сутність та механізм функціонування реальних ринкових структур, що найбільше поширені в економічному середовищі розвинених країн.</p>	<p>Тема10. Ринок монополістичної конкуренції. Лекція №11. План лекції: 1. Поняття та ознаки ринку монополістичної конкуренції. 2. Визначення ціни та обсягу виробництва фірмою-монополістичним конкурентом. 3. Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції Рекомендовані джерела Основні: 1-8. Додаткові: 14-17. Інтернет-ресурси: 19-23.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: 1. Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції. 2. Диференціація продукту та його вдосконалення. 3. Економічна доцільність реклами. 4. Реклама і просування товару на ринки з монополістичною конкуренцією.</p>	6
	<p>Практичне заняття №16. Завдання до заняття 1. Характерні риси ринку монополістичної конкуренції. 2. Визначення ціни та обсягу виробництва фірмою-монополістичним конкурентом. Короткострокова та довгострокова рівновага фірми на ринку галузі. 3. Суспільна ціна монополістичної конкуренції: порівняльний аналіз з ринком досконалої конкуренції та монополістичним ринком.</p>	2
	<p>Практичне заняття №17. Завдання до заняття 1. Сутність та значення нецінової конкуренції. 2. Диференціація продукту та його вдосконалення. 3. Роль реклами у просуванні товару на ринок.</p>	2
<p><u>Знати:</u> сутність та механізм функціонування реальних ринкових структур, що найбільше поширені в економічному середовищі розвинених країн. <u>Вміти:</u> обґрунтовувати цінову політику підприємства у взаємозв'язку зі</p>	<p>Тема 11: Олігополістична структура ринку Лекція №12. План лекції: 1. Загальні ознаки олігополії, причини виникнення та особливості поведінки на ринку. 2. Моделі олігополістичного ціноутворення: картель, цінова війна, «ламана крива попиту», лідерство в цінах; «витрати плюс». 3. Олігополія та економічна ефективність. Рекомендовані джерела Основні: 1-8. Додаткові: 10-15. Інтернет-ресурси: 19-23.</p>	2

<p>ступенем диференціації продукту, визначати оптимальні обсяги випуску продукції, досліджувати формальні модулі олігополістичного ціноутворення, обґрунтовувати цінову політику олігополіста та стратегію його поведінки.</p>	<p>Самостійна робота студентів: 1. Дуополя: моделі Курно та Бертрана. 2. Олігополістичні ринкові структури в Україні: можливості державного регулювання.</p>	<p>6</p>
<p>Знати: сутність та механізм функціонування ринків факторів виробництва, особливості оформлення попиту та пропозиції на ринках ресурсів, механізм взаємодії попиту та пропозиції при утворенні цін на послуги праці, капітал, природні ресурси.</p>	<p>Практичне заняття №18. Завдання до заняття 1. Олігополія, її сутність та основні ознаки. 2. Моделі олігополістичного ціноутворення. 3. Особливості дуополії Курно. 4. Модель Бертрана. 5. Порівняльний аналіз з ринком досконалої конкуренції, монополістичної конкуренції та монополістичним ринком.</p>	<p>2</p>
<p>Вміти: обчислювати показник граничного продукту у грошовому вимірі,</p>	<p>Тема 12. Утворення похідного попиту. Лекція №13. План лекції: 1. Поняття похідного попиту. Взаємозв'язок ринків продуктів та ринків факторів виробництва. 2. Попит на працю за умови досконалоконкурентного ринку. Особливості формування індивідуальної пропозиції праці. Модель «праця-споживання-дозвілля». Рекомендовані джерела Основні: 1-8. Додаткові: 12-16. Інтернет-ресурси: 19-23.</p> <p>Самостійна робота студентів: 1. Порівняння граничного доходу та граничних витрат товаровиробника при споживанні одного фактора виробництва. 2. Вартість граничного продукту та ціна фактора. 3. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. 4. Двостороння монополія на ринку праці.</p>	<p>2</p> <p>6</p>

<p>визначати потребу у факторах виробництва згідно з правилами максимізації прибутку та мінімізації витрат; обґрунтовувати вибір робітника щодо праці та дозвілля за допомогою моделі «споживання-праця-дозвілля».</p>	<p>Практичне заняття №19. Завдання до заняття 1. Особливості ринків факторів виробництва. 2. Похідний попит на фактори виробництва.</p> <p>Практичне заняття №20. Завдання до заняття 1. Аналіз рівноваги фірми-виробника щодо споживання факторів виробництва. 2. Побудова бюджетного обмеження окремого індивіда в просторі «праця-дозвілля-споживання».</p>	<p>2</p> <p>2</p>
<p><u>Знати:</u> сутність та механізм функціонування ринків факторів виробництва, особливості оформлення попиту та пропозиції на ринках ресурсів, механізм взаємодії попиту та пропозиції при утворенні цін на послуги праці, капітал, природні ресурси.</p> <p><u>Вміти:</u> обчислювати показник граничного продукту у грошовому вимірі, визначати потребу у факторах виробництва згідно з правилами максимізації прибутку та мінімізації витрат; обґрунтовувати вибір робітника щодо праці та дозвілля за допомогою моделі «споживання-праця-дозвілля».</p>	<p style="text-align: center;">Тема 13. Ринок праці.</p> <p>Лекція №14. План лекції: 1. Ринкові попит та пропозиція праці на досконало конкурентному ринку. 2. Рівновага на ринку праці. 3. Ринок праці за умов досконалої та недосконалої конкуренції. Рекомендовані джерела Основні: 1-8. Додаткові: 12-16. Інтернет-ресурси: 19-23.</p> <p>Самостійна робота студентів: 1. Порівняння граничного доходу та граничних витрат товаровиробника при споживанні одного фактора виробництва. 2. Вартість граничного продукту та ціна фактора. 3. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. 4. Двостороння монополія на ринку праці.</p> <p>Практичне заняття №21. Завдання до заняття 1. Дослідження впливу зміни оплати праці на пропозицію праці. 2. Поведінка фірми на ринку праці за досконалої конкуренції. 3. Монополія та монополсонія на ринку праці.</p>	<p>2</p> <p>6</p> <p>2</p>

<p>Вміти: обчислювати поточну і майбутню вартість активів; обґрунтовувати інвестиційні рішення підприємства; визначати ціну землі, моделювати міжчасовий вибір домогосподарств</p>	<p align="center">Тема 14: Ринок капіталу</p> <p>Лекція №15. План лекції: 1. Капітал як фактор виробництва. Особливості формування попиту та пропозиції капіталу. Рівновага на ринку капіталу. 2. Процентна ставка як рівноважна ціна капіталу. Реальна та номінальна процентні ставки. 3. Земля як фактор виробництва. Особливості формування попиту та пропозиції землі. Земельна рента. Ринок землі. Рекомендовані джерела Основні: 1-8. Додаткові: 9-14. Інтернет-ресурси: 19-23.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: 1. Вибір у часі. 2. Загальна теорія економічної ренти.</p>	6
	<p>Практичне заняття №22. Завдання до заняття 1. Капітал як фактор виробництва: попит та пропозиція. 2. Позичковий відсоток. Номінальна та реальна процентна ставка. Вплив ставки відсотку на обсяг і структуру капітальних товарів.</p>	2
	<p>Практичне заняття №23. Завдання до заняття 1. Короткотривалі та довготривалі інвестиційні рішення фірми. 2. Приклади практичного застосування дисконтованої вартості. 3. Особливості формування попиту та пропозиції землі. Земельна рента.</p>	2
<p>Знати: дію ринкового механізму загального врівноваження, вплив загальної ринкової рівноваги на ефективність розміщення ресурсів у економічній системі на стадіях виробництва, обміну та споживання і</p>	<p align="center">Тема 15. Економічна ефективність та добробут.</p> <p>Лекція №16. План лекції: 1. Поняття рівноваги. Часткова та загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку; 2. Економіка обміну та рівноваги 3. Ефективність у виробництві. 4. Загальна рівноваги та економіка добробуту. Рекомендовані джерела Основні: 1-5. Додаткові: 11-14. Інтернет-ресурси: 19-23.</p>	2

<p>цілому в економіці. Вміти: показувати на конкретних прикладах взаємозв'язок ринків та ефект зворотного зв'язку, аналізувати ефективність розподілу ресурсів при обміні, у виробництві та в економіці (за допомогою діаграми Еджворта, кривої виробничих можливостей та кривої байдужості)</p>	<p>Самостійна робота студентів: 1. Порівняння граничного доходу та граничних витрат товаровиробника при споживанні одного фактора виробництва. 2. Вартість граничного продукту та ціна фактора.</p>	6
<p>Знати: вплив загальної ринкової рівноваги на ефективність розміщення ресурсів у економіці; причини обмеженої спроможності ринкового регулювання; критерії оцінки добробуту. Вміти: оцінити зовнішній ефект і встановити спосіб його усунення; визначати оптимальну кількість громадського блага; представити та проілюструвати дію причин обмеженої спроможності ринкового механізму.</p>	<p>Практичне заняття №24. Завдання до заняття 1. Поняття загальної рівноваги економічної системи. 2. Рівновага в економіці обміну. Крива можливостей споживача. 3. Ефективність у виробничій сфері. Парето-оптимальний розподіл ресурсів. 4. Загальна рівновага та економіка добробуту.</p>	2
<p>Знати: вплив загальної ринкової рівноваги на ефективність розміщення ресурсів у економіці; причини обмеженої спроможності ринкового регулювання; критерії оцінки добробуту. Вміти: оцінити зовнішній ефект і встановити спосіб його усунення; визначати оптимальну кількість громадського блага; представити та проілюструвати дію причин обмеженої спроможності ринкового механізму.</p>	<p>Тема 16: Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та громадські блага. Лекція №17. План лекції: 1. Економічна роль держави в ринковій економіці. Необхідність втручання держави в економічні процеси за ринкових умов; 2. Зовнішні ефекти. Суспільні та приватні витрати (вигоди). Коригуючі податки та субсидії. Теорема Коуза. 3. Громадські блага. Особливості формування попиту та пропозиції на громадські блага. Рекомендовані джерела Основні: 1-8. Додаткові: 10-14. Інтернет-ресурси: 19-23.</p>	2
<p>Знати: вплив загальної ринкової рівноваги на ефективність розміщення ресурсів у економіці; причини обмеженої спроможності ринкового регулювання; критерії оцінки добробуту. Вміти: оцінити зовнішній ефект і встановити спосіб його усунення; визначати оптимальну кількість громадського блага; представити та проілюструвати дію причин обмеженої спроможності ринкового механізму.</p>	<p>Самостійна робота студентів: 1. Порівняння граничного доходу та граничних витрат товаровиробника при споживанні одного фактора виробництва. 2. Вартість граничного продукту та ціна фактора.</p>	4
<p>Знати: вплив загальної ринкової рівноваги на ефективність розміщення ресурсів у економіці; причини обмеженої спроможності ринкового регулювання; критерії оцінки добробуту. Вміти: оцінити зовнішній ефект і встановити спосіб його усунення; визначати оптимальну кількість громадського блага; представити та проілюструвати дію причин обмеженої спроможності ринкового механізму.</p>	<p>Практичне заняття №25. Завдання до заняття 1. Негативні та позитивні зовнішні ефекти. 2. Засоби корегування зовнішніх ефектів: податки та субсидії.</p>	2
<p>Знати: вплив загальної ринкової рівноваги на ефективність розміщення ресурсів у економіці; причини обмеженої спроможності ринкового регулювання; критерії оцінки добробуту. Вміти: оцінити зовнішній ефект і встановити спосіб його усунення; визначати оптимальну кількість громадського блага; представити та проілюструвати дію причин обмеженої спроможності ринкового механізму.</p>	<p>Практичне заняття №26. Завдання до заняття 1. Характерні особливості громадських благ. 2. Попит на громадські блага і їх пропозиція. 3. Теорія суспільного вибору в аналізі поведінки уряду.</p>	2
<p>Разом</p>	<p>Разом</p>	180

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Базилінська О.Я., Мініна О.В. Мікроекономіка : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 352 с.
2. Білецька Л. В., Білецький О. В., Савич В. І. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка) : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 685 с.
3. Герасименко А. Г., Квіцинська Н. В. Мікроекономіка : опорний конспект лекцій. Київ : КНТЕУ, 2016. 103 с.
4. Економічна теорія : навч. посіб. /Л. С. Шевченко, О. А. Грищенко, Т. М. Камінська, О. С. Марченко, Л. В. Нечипорук, К. Г. Губін, І. А. Вовк, О. М. Левковець, О. О. Набатова, Овсієнко О.В., Чуприна О.О.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків : Право, 2019. 268 с.
5. Економічна теорія : підручник /В. П. Якобчук, Є. І. Ходаківський, В. А. Довженко, О. В. Захаріна, О. В. Іванюк, І. В. Кравець, І. Л. Литвинчук, Л. І. Симоненко, С. В. Тищенко, Н. С. Пугачова; за заг. ред. В. П. Якобчук. Київ : Ліра-К, 2022. 450 с.
6. Кулішов В. В. Мікро- макро економіка : підручник. Львів : Магнолія 2006, 2019. 484 с.
7. Мацелюх Н. П., Максименко І. А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка : навч. посібник. 2-ге вид., переробл. та доп. Електронні дані. Київ : Центр учбової літератури, 2014. Систем. вимоги: Acrobat Reader. Режим доступу: http://10.0.2.150/docs/CUL/Istoria_Economiki_Mazeluh_2104.pdf.
8. Міжнародна мікроекономіка : навч. посіб. / [Ю. Г. Козак, Ю. М. Пахомов, Н. С. Логвінова, А. А. Наумчик, С. Н. Лебедева, М. І. Барановська, О. В. Захарченко, Є. В. Кравченко, Т. К. Метіль, М. А. Левицький, М. В. Гронська та ін.] ; за ред. Ю. Г. Козака, Ю. М. Пахомова, Н. С. Логвінової. 3-тє вид., перероб. та допов. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 367 с.

Додаткові

9. Данило С. І. Сучасне розуміння товару як предмета торгівлі. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «економіка і менеджмент». 2019. Вип. 2 (80). С. 8–11.
10. Каленич І. С. Економічна сутність витрат і собівартості продукції. Бізнес Інформ. 2019. № 11. С. 241–246.
11. Клименко Н. А., Штанько І. І. Аналіз конкурентного середовища на ринку фіксованого інтернету України. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?Op=1&z=1482> (дата звернення: 19.02.2023).
12. Козак О. А., Грищенко О. Ю. Особливості формування попиту та пропозиції на ринку яловичини. Економіка АПК. 2019. № 7 С. 21–124

13. Кравченко О. А. Використання законів мікроекономіки в операційному менеджменті підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Випуск 4 (15). С. 108–113.
14. Опенько І. А. Коефіцієнт Енгеля як інтегральний показник використання земель лісогосподарського призначення. *Агросвіт*. 2019. № 20. С. 24–30.
15. Павлюк Т. І. Роль держави у становленні ринкових відносин. *Інфраструктура ринку*. 2020. 49. С.8-12.
16. Савко О. Я. Дослідження умов функціонування природних монополій. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: економіка і управління*. 2019. Т. 30 (69). № 2. 160–164.
17. Чатченко Т. В., Давидова І. А. Ринок праці в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. *Бізнес Інформ*. 2019. № 7. С. 170–175.
18. Шкодін І. В. Мікроекономіка та макроекономіка: навч.-метод. матеріали для студентів спец. 292 «Міжнародні економічні відносини». Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 45 с.

Інтернет - ресурси

19. www.bank.gov.ua – Національний Банк України.
20. www.ukrstat.gov.ua – Державний комітет статистики України
21. www.me.gov.ua – Міністерство економіки України
22. www.kmu.gov.ua – Урядовий портал
23. www.rada.gov.ua - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України